

[1] Deze preek gaat over Gods Deltaplan.

1. Het is alweer zestig jaar geleden dat een noordwestenwind van orkaankracht samen met extreem hoog water en verwaarloosde dijken leidde tot de grootste natuurramp in Nederland in de laatste eeuwen. Meer dan twee duizend mensen kwamen om toen de dijken braken in Zeeland, Zuid-Holland en westelijk Noord-Brabant. Dieren stierven bij duizenden en de materiële schade was enorm. In al dat geweld ging het op een paar plaatsen net goed, als door een wonder. Eén van die wonderen wil ik je hier vertellen, het wonder van Colijnsplaat.

[2] Colijnsplaat is een dorp in Zeeland en het ligt in Noord-Beveland achter de dijk aan het open water. In die dijk zat een coupure, zoals je ze hier in de provincie ook nog wel kunt zien, een doorgang die je kunt afsluiten met vloedplanken. Toen op 31 januari 1953 het water bleef stijgen, brachten ze de vloedplanken aan, één voor één, totdat het water niet meer steeg. Maar de kracht van de wind en de golven was zo sterk, dat de balken gingen buigen en begonnen te splinteren. Toen zijn de mannen van Colijnsplaat schouder aan schouder tegen de planken gaan staan en bij elke nieuwe breker, 'houden jongens,' vingende ze met z'n allen de klappen op. 'Houden, jongens,' dat is ook de titel van een jongensboek dat K. Norel heeft geschreven over het wonder van Colijnsplaat.

[3] Mooi verhaal. Is het ook van toepassing vandaag, voor ons in de kerk? Ik denk het wel, maar dan wel op de goede manier. Zoals je weet (of misschien niet weet, maar dan hoor je het vandaag en dat is ook goed), zoals je weet, denkt de kerkraad na over welke kant we op willen als kerk. De aanleiding is heel concreet: als je hier 's middags in de kerk zit, dan zijn er met een beetje mazzel nog tweehonderd mensen die ook gekomen zijn, maar soms zijn het er minder en tweehonderd van de twaalfhonderd is ook al niet veel. Dat is een gegeven waar je als kerkraad wat mee moet en wat mee wilt. Dus denk je na, over wat we willen met de kerkdiensten, over wat we willen met de kerk. Maar de kerkraad is de kerk niet en dus is de vraag aan ons allemaal: doe mee, denk mee, spreek je uit. En van die gemeentebrede bezinning is deze preek, is deze dienst de aftrap.

In deze preek wil ik zoeken naar een kader waarin we over deze onderwerpen kunnen doordenken en doorpraten. Dat kader noem ik Gods Deltaplan. Zoals je weet is óns Deltaplan onze nationale trots, ons antwoord op de ramp van '53. Dit nooit weer, zeiden we tegen elkaar, en in de decennia erna hebben we Nederland veilig gemaakt tegen het geweld van de zee. Gods Deltaplan is natuurlijk net even anders, maar voor een deel ook wel vergelijkbaar. Als geheugensteuntje voor Gods Deltaplan: de delta is de vierde letter van het Griekse alfabet, en Gods Deltaplan is inderdaad zijn 'plan vier.'

[4] Plan 1, plan Alpha, dat is God zelf. Het is altijd goed om elkaar eraan te herinneren dat Hij de Alpha en de Omega is, de eerste en de laatste, het begin en het einde, een vuur van liefde dat nooit opraakt, God in God, licht in licht, een eeuwige bron van vreugde. Maar omdat blijdschap en liefde van die dingen zijn, die groter worden als je ze uitdeelt, kwam God met plan B, **[5]** plan Bèta, de schepping met jou en mij. Ik noem dat 'plan B' omdat het duidelijk maakt dat wij en de schepping inderdaad van het tweede plan zijn. Dat is helemaal niet erg, maar we moeten gewoon niet denken dat wij God zijn, of als God. Dan gaat het mis. Ik noem het ook plan Bèta, omdat je dat misschien wel kent uit de ontwikkeling van software, een bètaversie. Dat is het nieuwste van het nieuwste, maar dan wel als proefversie. En dat was de schepping ook: het mooiste van het mooiste dat je kon bedenken, en tegelijk: een proefproject.

Die proef mislukte. Dat is het verhaal van de zondeval, dat wij zelf de vloedplanken tegen het kwaad sloopten en zo de ondergang van de schepping veroorzaakten, alles kapot. Behalve dat God nee zei tegen de verwoesting, en een derde plan bedacht of al lang had bedacht, dat weet je met God natuurlijk nooit, plan C, **[6]** de C van Christus. Wat dreigde te gebeuren door onze opstand, dat de wereld van God los verloren zou gaan, kwam Hij rechtzetten door zelf verloren te gaan, van God los. Hij maakt het mogelijk dat liefde en vreugde van God nog steeds bij ons bestaan. En dan zijn we bij fase vier, **[7]** Gods Deltaplan, dat is nu. Zijn Geest bouwt overal aan muren die het kwaad weerstaan. De Geest doet dat in mensenharten en in kerken en overal in deze schepping waar God de wereld aan het heroveren is. Gods Deltaplan: Gods Geest vernieuwt, Hij vernieuwt mensen en zo vernieuwt Hij de wereld.

[8] Ik ben blij dat we vandaag getuige zijn van de doop van Lotte en Maartje. Juist de doop laat heel goed zien hoe Gods Deltaplan werkt. De doop is een dubbelzinnig symbool. Aan de ene kant is het water een Bijbels teken van gevaar en van ondergang. Dat heel Israël tot twee keer toe dwars door het water moest om het beloofde land te bereiken was niet voor misverstand vatbaar: wij gaan met alles wat we hebben onder, als God het niet verhoed. Alleen als Hij belooft dat we de overkant halen, kunnen we onze voeten in het water zetten in de hoop dat we niet weggespoeld worden. Maar dat is juist de andere kant van de doop: er is de betrouwbare belofte van God, dat Hij een Deltaplan heeft, een plan voor de wereld en voor jou, dat jij en de wereld niet van Hem los raken. Dat is het grote kader: Gods Deltaplan. De Geest vernieuwt mensen.

2. **[9]** Binnen dit grote kader wil ik gebruik maken van wat Paulus tweeduizend jaar terug aan de Filippenzen schreef, om die plannen van God concreter te maken voor onze situatie. Ik ga dus nu naar de tekst voor de preek, maar voordat ik dat doe wil ik je nog iets meegeven wat ik onlangs tegenkwam. Een dominee moet natuurlijk zorgen dat hij blijft en hier in Oost hebben we ook de afspraak dat er ruimte is voor studie en ontwikkeling voor Jan Willem Roosenbrand en voor mij, want dat vinden we belangrijk. Nu heb ik ingetekend op een cursus over een Britse nieuwtestamenticus, **[10]** N.T. Wright. Dan zie je meteen hoe goed die bijscholing is, want zo ontdekte ik dat iemand, die ik alleen van naam kende, wereldwijd wordt gezien als iemand die op een nieuwe manier het geloof onder woorden brengt, op een manier waar je vandaag waar mee kunt.

Dit is wat hij zegt over de Bijbel en over het gebruik en over het gezag van de Bijbel. Hij stelt voor dat we de Bijbel zien als het script voor een film, waaraan het slot ontbreekt – en het is de roeping van de kerk vandaag dat open eind in te vullen. **[11]** De eerste bedrijven van het stuk zijn bekend: dat God de wereld geschapen heeft en hoe Hij dat bedoelt heeft was het eerste bedrijf. Hoe Hij met Israël als proeftuin is verdergegaan is het volgende bedrijf. De komst van Christus en wat Hij heeft gezegd en gedaan is het middenstuk, het belangrijkste bedrijf. Wat daarna volgt in de Bijbel is het begin van het slot – maar aan ons de taak om vandaag gaandeweg het script te voltooien en voor het voetlicht te brengen.

Ik zie een risico aan Wrights benadering, dat je namelijk de betekenis van de Bijbelboeken van na Jezus' hemelvaart relateert. Hoe groot dat risico is, daar hoop ik in die cursus meer over te horen en daar kom ik graag nog eens op terug als ik meer heb geleerd. Maar ik begrijp al wel van Wright dat hij niet tornt aan wat er in de Bijbel staat, in die zin dat de Bijbel, zeg maar, de stukken op het bord heeft gezet op een manier waar je niet achter terug kunt. Dit zijn de gegevens, dit is er gebeurd, en nu aan ons de taak om daarmee verder te werken vandaag. En weet je, als je zo naar zo'n stukje uit een brief van Paulus kijkt als Filippenzen 4, dan werkt het wel. Ik bedoel, wij moeten die vloedplanken er weer inrammen. Dan kun je van alles leren van hoe ze dat in Filippi hebben gedaan.

[12] Als je van Paulus' brieven alleen Filippenzen 2, 1-11 zou hebben, zou je al een heel eind komen. Gods plannen, van A tot Z, van zijn heerlijkheid, zijn hart voor de mens en de schepping, van Christus en van wat volgt vind je daarin terug. Dat is het kader dat Paulus geeft in die brief aan de Filippenzen. En dan vind je in 3, 17 – 4, 7 een uitwerking daarvan, met in het midden een concreet voorbeeld van hoe Gods Deltaplan dan werkt, Filippenzen 4, 1-3.

[13] 4, 1. 'Daarom, broeders en zusters, die ik liefheb en naar wie ik verlang, die mijn vreugde en erekrans zijn, blijf standvastig in de Heer.' *Crisis? What crisis?* Als ik deze preek begin met een verhaal van de watersnoodramp en het heb over die dunbezochte middagdienst, dan kan ik je zomaar met een crisisgevoel laten zitten. Nu is er ook een crisis, maar de echte crisis is die, waarvoor Gods Deltaplan nodig was. En Christus is gekomen, Gods antwoord op de crisis. Dus zet Paulus de toon voor elke preek en voor elk gesprek daarna van gelovigen onder elkaar: jullie zijn mijn zussen en broers, die ik liefheb en naar wie ik verlang, die mijn vreugde en erekrans zijn. Paulus zat ook in een crisis, gevangen ik denk in Caesarea, in gevaar door moordplannen van zijn vijanden. Maar niet de omstandigheden waar we in zitten bepalen wie we zijn en hoe we elkaar zien. Wij kiezen ervoor ons hart voor elkaar te openen, omdat Gods hart voor ons geopend is. 'Blijf standvastig in de Heer,' zegt Paulus tegen ze. 'Houen, jongens!' Om de liefde.

[14] 4, 2. Maar hoe dan? 'Euodia en Syntyche, ik dring er bij u op aan eensgezind te zijn, want u bent één met de Heer.' Allereerst: die twee dames zijn ons verder onbekend, dus waar ze ruzie over hadden, dat weten we niet, en hoe ver het uit de hand was gelopen, dat weten we ook niet. Behalve dat hun verschil van mening publiek was in de gemeente, want Paulus corrigeert ze ook in het publiek. Vervolgens, als terzijde: ze heten wel vrolijk medewerkers van Paulus, net als Clemens en een of andere trouwe vriend. Die discussie over m/v in de kerk, wat je er ook van vindt, de Bijbelse realiteit is gevarieerder dan onze praktijk. Deze vrouwen zijn medestrijders voor het evangelie. Maar het echte punt: hun beider eenheid met de Heer leidt tot samenwerking, eensgezindheid in de kerk. Gods Deltaplan vraagt mensen, die samen de schouders eronder zetten. Vanuit eenheid met de Heer.

[15] 4, 3. 'En u, trouwe vriend, vraag ik hen te helpen.' Je ziet het niet, maar volgens mij maakt Paulus hier in een woordspeling duidelijk wat hij dan van zijn broers en zussen in Filippi en, wat dat aangaat, in Groningen verwacht. 'En u, trouwe vriend, vraag ik hen te helpen.' **[16]** Volgens mij is 'vriend' hier een Griekse eigennaam, in het Grieks 'Syzygus', letterlijk vertaald, 'jukgenoot'. Snap je? Een span trekdieren draagt een juk, waar ze samen de schouders onder zetten. Paulus doet via de naam van z'n vriend, Syzygus, een beroep op hem om zijn naam eer aan te doen: zet je schouders eronder. Ik steun jou om anderen te steunen om weer anderen te steunen. Gods Deltaplan in de praktijk. Met elkaar.

3. **[17]** Goed, ik heb wat gezegd over Gods Deltaplan, we hebben gekeken hoe Paulus dat concretiseert voor de Filippienzen, en nu is de vraag aan iedereen om mee te denken. Natuurlijk heeft

de kerkraad een idee van waar we zijn en waar we heen willen. We komen als kerk niet in 2014 uit de lucht vallen. Er zijn allerlei wielen die niet opnieuw hoeven worden uitgevonden. Maar dit is wel een gelegenheid om even stil te staan, even om ons heen te kijken, even elkaar in het hart te kijken en te laten kijken. De kerkraad heeft van God een verantwoordelijk voor deze gemeente gekregen, maar wij vormen deze gemeente en dat moeten we voluit erkennen. Dus zoek elkaar op, wees open en nieuwsgierig naar je broers en zussen en help de kerkraad vooruit te kijken – zodat de kerkraad met een paar maand, als ze besluiten moeten nemen, helder heeft wat er leeft.

Maar voordat ik je nu vraag om mee te denken of mee te praten in de kringen en op de koffie en in je stille tijd, wil ik nog wat toevoegen. Er is een gesprekspapier beschikbaar via de kringcoördinatoren, aan de hand waarvan we jullie vragen in de kringen mee te denken en vooral ook je gedachten aan de kerkraad terug te melden. Maar als je dat gesprek voert, heb ik nog twee concrete tips en een model om je een handje te helpen. **[18]** De tips zijn: Nivea en wees open. Nivea staat voor Niet Invullen Voor Een Ander. **[19]** Als je echt met anderen wilt praten, moet je die ander de gelegenheid geven zelf in te vullen wat die bedoelt. Niet invullen voor een ander, Nivea. En wees open, **[20]** wees eerlijk, laat ruimte voor verschillen, ruimte voor jou en voor die ander. En daarvoor heb ik nog een model, en ook dat komt op dat gesprekspapier te staan – je hoeft het dus niet per sé allemaal te onthouden. Het is een model van hoe wij als mensen in elkaar zitten, met verschillende niveaus, en bij elk niveau noem ik een voorbeeld uit het stukje dat vandaag we uit de Bijbel lezen.

Kijk, het eerste wat je van mensen merkt is wat ze doen. **[21]** 'Volg mij na,' zei Paulus tegen de Filippenzen: maak zichtbaar waar je staat. Maar goed, nu ga ik op zondagmiddag wel naar de kerk en jij niet. Wat dan? Nou, Nivea: dat zegt echt nog niet zo veel over wie jij bent en wie ik ben. Dus een niveautje hoger: we zijn niet alleen wat we doen, maar ook wat we denken. **[22]** Op dat niveau, bij voorbeeld, verwijt Paulus de dwaalleraars in zijn tijd dat hun aandacht alleen is gericht op aardse zaken. Achter wat je doet zit hoe je denkt en het kan zijn dat wanneer verschillende mensen gelijke dingen doen, ze toch verschillend denken, en wanneer ze verschillende dingen doen, ze nog wel gelijk denken. Maar met 'denken' houdt het nog niet op, want je houdt jezelf voor de gek als je doet alsof we zulke redelijke wezens zijn. Dus moet je kijken wat je hart je zegt, hoe wat je doet en wat je denkt gevoed worden door wat je voelt. **[23]** Bijbels voorbeeld: Paulus corrigeert Euodia en Syntyche om wat ze doen, maar hij is wel echt blij met ze: op hartsniveau.

Doen, denken, voelen – volgens mij houdt het mensbeeld van veel mensen vandaag daarmee op. 'Ik ervaar het nu eenmaal zo.' Punt. Vanuit de Bijbel vind ik dat dat niet kan. Neem liefde. De Bijbel weet alles van 'vlinders in je buik,' maar dat is niet het één en al. Want liefhebben is een keus,

een opdracht. **[24]** 'Heb elkaar lief,' zegt de Heer, en Paulus spreekt het Hem na. Zoals hij ook zegt: wees eensgezind. Gezindheid. Ik kan met jou verschillen in wat ik doe en in wat ik denk en in wat ik erbij voel – maar wat willen we ermee? Wat wil je met je leven, met God, met deze gemeente? En zo kom je uit bij je kern, bij wie je bent. Ik ben... **[25]** En als je een echte christen wilt zijn, dan is jouw 'ik ben' opgenomen in Gods Ik ben. **[26]** Jouw identiteit rust in de Heer. In de woorden van Paulus: 'Ik dring er bij u op aan eensgezind te zijn, want u bent één met de Heer.' **[27]** Ik ben, jij bent, wij zijn van God. Dat bepaalt onze keuzes, ons willen, dat stuurt ons hart, ons voelen, en ons denken, en ons doen. De kerkraad moet keuzes maken over de tweede kerkdienst, de praktijk, maar wil dat doen vanuit nadenken over wat ons drijft en hoe we willen zijn. Doe mee, denk mee, kies mee.

4. **[28]** Gods Deltaplan. Jullie hebben nog tegoed hoe het afliep in Colijnsplaat. Ja, ik heb al verklapt dat het goed afliep. Terwijl het halve eiland onderliep, hield Colijnsplaat het droog: een wonder, het wonder van Colijnsplaat. Maar weet je, het gekke was dat ze het *niet* hielden. Zelfs met vereende krachten hielden ze het niet tegen de storm en het water. Er zijn krachten die die van jou en mij te boven gaan en het zijn niet onze modellen en onze plannen en het is niet onze eensgezindheid waarmee we het gaan redden. Het spijt me. Maar in Colijnsplaat, op het moment dat ze ontdekten dat ze te zwak waren, toen was er een schip dat was losgeslagen van de kade, dat strandde precies op de plek van de dijkdoorgang en de golven brak en de dijk brak niet. **[29]** In Colijnsplaat staat een monument, waarmee de mensen van het dorp duidelijk maken dat ze daarin de hand van God hebben gezien.

Het is de hand van God die ons draagt. Het is de hand van God die onze kinderen niet maar in het doopwater onderdompelt, maar ons er uit omhoog tilt: jij bent er één van Mij, ik wil dat je leeft voor mijn aangezicht. Het is de hand van God onder ons bestaan, die het überhaupt mogelijk maakt dat we leven, dat we er mogen zijn. Maar als zijn hand jou draagt en jou en mij, dan horen wij bij elkaar. God draagt ons, zodat wij dragers van het evangelie van Christus kunnen zijn. Wil je dat doen, hier in Groningen-Oost? Weet je, dan wil je wat God wil en daar maak je God blij mee.

Amen.